

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด

ในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรกูล จังหวัดน่าน

Extension Needs on Quality Mangosteen Production of Mangosteen Grower

in Phliu Sub-district, Lam Nang District, Nan Province

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ (Naruephon Suphothiwan)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)² เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalomsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร (2) การผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพ (4) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ ของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรกูล จังหวัดน่าน ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรกูล จังหวัดน่าน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2558/2559 จำนวน 106 คน ศึกษาทั้งหมดเครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรเป็นเพศชายและหญิง ร้อยละ 50 เท่ากัน มีอายุเฉลี่ย 55.34 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร มีประสบการณ์ในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 24.27 ปี มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.60 ไร่/คน เกือบทั้งหมดมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง/ครอบครัว ผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 652.65 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการผลิตมังคุดเฉลี่ย 32,612.18 บาท/ไร่ มีรายจ่ายจากการผลิตมังคุดเฉลี่ย 8,158.46 บาท/ไร่ มีการจ้างแรงงานในช่วงการผลิต เกือบทั้งหมดจำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้ส่งออกที่จุดรับซื้อ (ส่ง) ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองในการผลิตมังคุด ร้อยละ 93.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากญาติ/เพื่อน ร้อยละ 34.9 ได้รับการอบรมด้านการเกษตร และร้อยละ 99.1 ตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุดเพราะขายได้ราคาที่สูงกว่า (2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตมังคุดคุณภาพอยู่ในระดับมาก ต้นพันธุ์มังคุดที่ใช้ปลูกมาจากการผลิตเอง ร้อยละ 96.2 รองกันหลุมด้วยดินผสมปุ๋ยคอก/ปุ๋ยเคมี ก่อนทำการปลูก ร้อยละ 86.8 ตัดแต่งทรงพุ่ม ร้อยละ 90.6 ฉีดพ่นปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 ร่วมกับสารสกัดสาหร่าย ร้อยละ 99.1 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามการเข้าทำลาย ร้อยละ 84 มีการจัดการน้ำโดยการเพิ่มปริมาณการให้น้ำขึ้นตามขนาดของผลเพื่อป้องกันกันจิบ (3) เกษตรกรมีปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมังคุดคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ต้นทุนการผลิตสูง ค่าจ้างแรงงานแพง หน่วยงานและเจ้าหน้าที่การเกษตรให้คำแนะนำ-ความรู้ไม่ชัดเจน แจ้งข้อมูลข่าวสารไม่ต่อเนื่อง การสนับสนุนไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการ (4) เกษตรกรต้องการการส่งเสริมการเกษตร ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ช่องทาง และวิธีการส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยต้องการความรู้มากที่สุด คือ การจัดการปุ๋ย การเตรียมแตกใบอ่อน-ออกดอก การป้องกันกำจัดศัตรูมังคุด การดูแลระยะการออกดอก และการดูแลการออกผลและบำรุงผล ตามลำดับ

คำสำคัญ ความต้องการ การส่งเสริมการผลิต การผลิตมังคุดคุณภาพ จังหวัดน่าน

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช newzero32@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) socio – economic background of farmers (2) the quality mangosteen production of farmers (3) the extension needs of quality mangosteen production of farmers (4) problems and recommendations of farmers in Phliu Sub-district , Laem Sing District, Chanthaburi Province. Population of this study was 106 mangosteen farmers in Phliu Sub-district, Laem Sing District, Chanthaburi Province, who registered as mangosteen grower for the year 2015-2016. Tool used for this study was structural interview. Data was analyzed using frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation, and ranking. Results of the study revealed that (1) farmers were both male and female, equally at 50%. Their average age was 55.34 years and mostly completed primary school level. Most of the farmers belonged to the agricultural institution. They approximately had 24.27 years in mangosteen production. The average area for mangosteen production was 7.60 Rai/person. Almost all of the land was self/family-owned land. The average yield of mangosteen was 652.64 kg. /Rai. The average income of mangosteen production was 32,612.18 Baht/Rai, while the average expense was 8,158.46 Baht/Rai. There was necessary to hire some labors to help out during production period. Most of the farmers sold their produces to the exporters at the purchasing point (Long). Most of the funding in mangosteen production came from the farmer themselves. Ninety - three point four percent of the information that farmers received came from relatives/friends. Thirty - four point nine percent of the farmers had attended some kind of agricultural training and 99.1% of the farmers decided to enhance the quality in mangosteen production as it yielded higher price. (2) Most of the farmers had knowledge on how to produce quality mangosteen at a high level. Mangosteen stock using for planting were from their own-production. Ninety - six point two percent of the farmers prepared soil mixed with manure/chemical fertilizers. Eighty - six point eight percent of the farmers trimmed the tangled shrubs. The farmers applied fertilizer formula 46-0-0, and chose chemicals for pest control as they knew how to use. Most of the farmers managed by applying more water to prevent pleated bottom. (3) Overall, farmers had problems and recommendations in producing quality mangosteen at a medium level, which were high cost of production, expensive labor wage, agricultural agency and officer provided insufficient knowledge, inconsistent information, and not enough support, which is not respond to the real needs. (4) Overall, farmers' extension needs were channels and extension method, which were ranked at a high level. The highest knowledge needed were the fertilizer management, the preparation for young leaves growth-blooming, pest control for mangosteen, the nurturing during the blooming period, and the nurturing during the fruiting and nourishing, respectively.

Keywords: The needs, Promotion of product, Quality mangosteen production, Chantaburi Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้นำด้านการผลิตและส่งออกมังคุดของโลก โดยในแต่ละปีสามารถส่งออกมังคุดไปยังตลาดต่างประเทศทั้งผลสดและแช่แข็ง คิดเป็นมูลค่ามากกว่าพันล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555: 39) โดยเฉพาะมังคุดคุณภาพ (ผลมีน้ำหนักมากกว่า 80 กรัม ผิวมัน ปราศจากผิวที่มีตำหนิและการเข้าทำลายของโรคและแมลง เนื้อภายในคุณภาพดี ไม่มีอาการเนื่อแก้วและยางไหลในผล) เป็นที่ต้องการมากของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันตลาดส่งออกมังคุดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นและมีการเปิดตลาดใหม่ในหลายประเทศ ทำให้มีความต้องการซื้อมังคุดคุณภาพดีเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาผลผลิตคุณภาพดีสูงกว่าราคาผลผลิตด้อยคุณภาพ 3-4 เท่า ปัจจุบันมังคุดที่จำหน่ายในประเทศ ผลผลิตส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำและมีการขายแบบคละเกรด ทำให้ราคาตกต่ำและยังทำให้ผู้บริโภคไม่มีความมั่นใจในการเลือกซื้อมังคุด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551) ประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการนำเข้าผลิตมังคุดรูปแบบต่างๆ ประกอบด้วย มังคุดสด ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง และเวียดนาม มังคุดแช่แข็ง ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และญี่ปุ่น ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย และเวียดนาม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555: 39) จะเห็นได้จากข้อมูลสถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม พบว่า มูลค่าการส่งออกผลิตมังคุดทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่า 1,955.80 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2554 มีมูลค่า 2,070.74 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่า 2,919.30 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555: 39)

มังคุด (*Garcinia mangostana* Linn) เป็นผลไม้พื้นเมืองของประเทศไทย แหล่งปลูกดั้งเดิม คือ จังหวัดจันทบุรี และขยายไปปลูกทางภาคใต้ของประเทศไทย และในขณะเดียวกันก็ปลูกตามจังหวัดต่างๆของภาคตะวันออกด้วย เช่น ระยอง ตราด และปราจีนบุรี (การผลิตมังคุดเพื่อการส่งออก, 2551) ตำบลพลี อำเภอลือชัย จังหวัดจันทบุรี มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดมากแห่งหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี (สำนักงานเกษตรอำเภอลือชัย, 2557) มังคุดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชน การผลิตมังคุดผิวมันคุณภาพจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร แต่เกษตรกรที่ผลิตมังคุดคุณภาพยังมีจำนวนน้อย การส่งเสริมที่เหมาะสมจะทำให้เกษตรกรมีการผลิตมังคุดคุณภาพมากขึ้น จึงมีการศึกษาสภาพการผลิต ปัญหา และความต้องการการส่งเสริม ของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอลือชัย จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรผลิตมังคุดคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออก เพื่อตอบสนองด้านสินค้าเกษตรของประเทศต่างๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศอื่นๆ รวมทั้งความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศที่ต้องการสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ตลอดจนจะเป็นประโยชน์แก่การวางแผนพัฒนาส่งเสริม และปรับปรุง การดำเนินงานโครงการในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพ
4. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ ของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอลือชัย จังหวัดจันทบุรี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลั่ว อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำนวน 106 คน ศึกษาทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) การปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุด (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพ (4) ความต้องการส่งเสริมการเกษตร แบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ (3) และ (4) มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.900 และ 0.948 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดอันดับโดยกำหนดเกณฑ์จากค่าน้ำหนักเฉลี่ย 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด 1.81 – 2.61 น้อย 2.62 – 3.42 ปานกลาง 3.43 – 4.23 มาก และ 4.24 – 5.00 มากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลั่ว อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี โดยเกษตรกรเป็นเพศชายและหญิงร้อยละ 50 เท่ากัน มีอายุเฉลี่ย 55.34 ปี เกษตรกรร้อยละ 54.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 89.6 เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร โดยเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรร้อยละ 49.1 มีประสบการณ์ในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 24.27 ปี มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.60 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 97.2 มีที่ดินเป็นของตนเอง/ครอบครัว ผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 4,309.04 กิโลกรัม/ปี ผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 652.65 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการขายมังคุดเฉลี่ย 247,852.53 บาท/ปี เฉลี่ย 32,612.18 บาท/ไร่ เกษตรกรร้อยละ 94.3 ต้นทุนการผลิตมังคุดเฉลี่ย 54,352.69 บาทต่อปี ต้นทุนการผลิต 8,158.46 บาท/ไร่ ผลตอบแทน 24,453.72 บาท/ไร่ ใช้แรงงานในครัวเรือนในการผลิตมังคุด เกษตรกรร้อยละ 94.3 เกษตรกรร้อยละ 88.7 ใช้ทุนของตนเองในการผลิตมังคุด เกษตรกรร้อยละ 96.2 จำหน่ายผลผลิตให้จตุรบรรณเพื่อการส่งออกหรือล้ง เกษตรกรร้อยละ 99.34 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากญาติ/เพื่อน เกษตรกรร้อยละ 34.9 เข้ารับการอบรมด้านการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา และ เกษตรกรร้อยละ 99.1 ตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุดผิวมันเพราะขายได้ราคาที่สูงกว่า

2. การปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุด

จากการผลิตมังคุดของเกษตรกร ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมพื้นที่ปลูก การปลูกมังคุด การเตรียมแตกใบอ่อน-ออกดอก การดูแลการออกดอก การดูแลระยะออกผลและบำรุงผล และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษาการผลิตมังคุดในประเด็นต่างๆ โดยการนำไปปฏิบัติของเกษตรกร ดังนี้

การเตรียมพื้นที่ปลูก

การปฏิบัติตามหลักวิชาการในขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ปลูก พบว่า มีเกษตรกรปฏิบัติในเรื่องข้อต้นพันธุ์จากแหล่งผลิตอื่นๆ (ข้างทาง/ผลิตเอง) ร้อยละ 100 เกษตรกรร้อยละ 51.9 มีสภาพพื้นที่ปลูกที่น้ำท่วมขังมากทำการยกทรงสวนให้มีสันร่องให้ระบายน้ำและระบายน้ำออกดี เกษตรกรร้อยละ 46.2 มีสภาพดินที่เหมาะสมเป็นดินร่วนปนทราย นอกจากนั้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

จะมีสภาพดินอื่นๆ (ดินร่วนปนเหนียว) ประเด็นที่เกษตรกรยังปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพพื้นที่ตอนให้ทำการไถพรวนเพื่อปรับพื้นที่ให้เรียบและขุดร่องระบายน้ำ เพียงร้อยละ 15.1 เหตุผลที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจากเกษตรกรคิดว่าไม่จำเป็นและเป็นการเพิ่มรายจ่าย และประเด็นที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย คือ แหล่งที่มาของต้นพันธุ์ จากทางราชการและแหล่งจำหน่ายต้นพันธุ์ที่มีการรับรอง และสภาพพื้นที่ลุ่มเป็นพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วมขังมากให้น้ำดินมาเทกองตามฝั่ง

การปลูกมังคุด

เกษตรกรปฏิบัติทั้งหมดร้อยละ 100 ในเรื่อง การวางระบบน้ำ เกษตรกรร้อยละ 96.2 ขุดหลุมปลูกผสมดินปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยเคมี เกษตรกรร้อยละ 85.8 มีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาลผลิตมังคุด และประเด็นที่เกษตรกรยังปฏิบัติน้อย ได้แก่ การใส่ปุ๋ยต้นมังคุดที่ยังไม่ให้ผลผลิต โดยใส่สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยคอกเพียงร้อยละ 22.6 เนื่องจากเกษตรกรจะเลือกใส่ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

การเตรียมแตกใบอ่อน-ออกดอก

การตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวพบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.6 มีการตัดยอดในส่วนที่สูงเกินความต้องการออก และเกษตรกรร้อยละ 86.8 มีการตัดแต่งกิ่งที่อยู่ด้านข้างของทรงพุ่มที่ประสานกันออกให้มีช่องว่างระหว่างชายพุ่ม

การกำจัดวัชพืหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรร้อยละ 57.5 มีการกำจัดโดยใช้สารกำจัดวัชพืชตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก และมีเพียงเกษตรกรร้อยละ 38.7 ที่กำจัดวัชพืชโดยการตัดให้สั้น เนื่องจากคิดว่าสารกำจัดวัชพืชจะทำให้ดินเสื่อมสภาพ

การจัดการปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100 มีการใส่ปุ๋ยคอกได้ทรงพุ่ม ในอัตราเป็น ก.ก. ต่อต้นเท่ากับ 4 เท่าของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่มเป็นเมตร และมีเพียงเกษตรกรร้อยละ 39.6 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นเท่ากับ 1/3 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่มโดยหว่านใต้ทรงพุ่ม เหตุผลที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเนื่องจากปุ๋ยเคมีราคาแพง การจัดการชักนำให้แตกใบอ่อน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.6 มีการฉีดพ่นปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 ร่วมกับสารสกัดสาหร่ายและใช้ในอัตราที่กำหนด และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 39.6 มีการฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ดทางใบสูตร 15-30-15 หรือ 20-20-20 ร่วมกับกรดฮิวมิกและใช้ในอัตราที่กำหนด เหตุผลที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเนื่องจากใช้ปุ๋ยเกล็ดสูตรอื่นแทนปุ๋ยเกล็ดที่แนะนำราคาแพง และเกษตรกรบางคนบอกว่ากรดฮิวมิกฉีดพ่นโดนใบจะทำให้ใบไหม้

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการเตรียมแตกใบอ่อน-ออก พบว่าเกษตรกรร้อยละ 99.1 เมื่อพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของหนอนกินใบอ่อน ฉีดพ่นด้วยคาร์บาริล 85% WP ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก และพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของไรแดง ฉีดพ่นด้วยไพรพาร์ไท์ 30% WP หรือเฮกซีไทอะออกซ์ 2% EC ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก และเกษตรกรร้อยละ 78.3 เมื่อพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของหนอนขอนใบ ฉีดพ่นด้วยคาร์บาริล 85% WP ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก

การดูแลการออกดอก

เกษตรกรปฏิบัติทั้งหมดร้อยละ 100 มีการฉีดพ่นทางใบด้วยปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15 ร่วมกับสารสกัดจากสาหร่ายทะเลตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก และเกษตรกรยังปฏิบัติน้อย ได้แก่ การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก เพียงร้อยละ 39.6 เหตุผลที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจาก เกษตรกรใช้สูตรอื่นแทน การชักนำการออกดอก เกษตรกรร้อยละ 100 มีการประเมินจำนวนผลต่อต้นในช่วงสัปดาห์ที่ 6 หลังออกดอก และใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) เมื่อพบว่าปริมาณผลมากกว่า 50% ของยอดทั้งหมดตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก เกษตรกรร้อยละ 61.3 มีการจัดการน้ำ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เพื่อชักนำการออกดอก เหตุผลที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติทั้งหมดเนื่องจากเกษตรกรกลัวน้ำมากเกินไป ดอกจะไม่ออก และเมื่อพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟใน ระยะออกดอก ฉีดพ่นด้วยอิมิดาโคลพริด 10% SL หรือฟิโปรนิล 5 % SC หรือไซเพอร์เมทริน/ไพชาโลน 6.25%/22.5% EC ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก ร้อยละ 45.3 เหตุผลที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเนื่องจากสารเคมีที่แนะนำราคาแพง ใช้สารเคมีชนิดอื่นแทน (อะบาเม็กติน)

การดูแลระยะออกผลและบำรุงผล

เกษตรกรปฏิบัติร้อยละ 99.1 ในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทำลายผลมังคุด โดยเมื่อพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟใน ระยะการพัฒนาของผล ฉีดพ่นด้วยอิมิดาโคลพริด 10% SL หรือฟิโปรนิล 5 % SC หรือไซเพอร์เมทริน/ไพชาโลน 6.25%/22.5% EC ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก รองลงมา ได้แก่ การจัดการใส่ปุ๋ย ด้วยการพ่นปุ๋ยทางใบที่มีสารเร่งการเจริญเติบโตของพืชได้แก่สารประกอบ คาร์โบไฮเดรต ร่วมกับปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15 หรือ 20-20-20 ร่วมกับ กรดฮิวมิก หลังจากดอกบาน 4-5 สัปดาห์ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก ร้อยละ 96.2 ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติน้อย ได้แก่ มีการให้น้ำทุก 3 วัน ในระยะติดผลจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต ร้อยละ 27.4 เหตุผลที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจากเกษตรกรคิดว่าจะทำให้มังคุดสุกช้า จึงเว้นระยะให้น้ำเป็นทุกๆ 5-7 วัน

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรมีการเก็บมังคุดหลังติดผลประมาณ 11-12 สัปดาห์ โดยสังเกตเมื่อเปลือกมังคุด เริ่มมีสายเลือดหรือเกิดจุดแต้มหรือรอยประสีชมพูเข้มและคัดแยกคุณภาพโดยคัดเอาเฉพาะผลที่มีคุณภาพดี ร้อยละ 100 รองลงมา ได้แก่ การเก็บเกี่ยวโดยใช้ไม้จิ้มที่ทำจากไม้ไผ่หรือจี่พีวีซีตัดแปลงโดยใช้ท่อพีวีซี ร้อยละ 97.2 การเก็บเกี่ยวโดยใช้วิธีอื่นๆ (เก็บเกี่ยวโดยใช้ตะกร้อแบบถุงตาข่าย) ร้อยละ 93.4 ประเด็นที่เกษตรกรยังปฏิบัติน้อย ได้แก่ การแยกผลมังคุดออกจากกันตามสีและขนาดของผล ร้อยละ 3.8 เนื่องจากเป็นหน้าที่ของล้งที่ต้องคัดแยก การทำความสะอาดผลโดยใช้มีดขูดยางที่ติดอยู่ตามผิวออกให้หมด ร้อยละ 0.9 เนื่องจากเป็นหน้าที่ของล้งที่ต้องขูด และประเด็นที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย คือ การเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด กวศ. 4 ของกรมวิชาการเกษตร เหตุผลที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเนื่องจากไม่เคยเห็นเครื่องมือเก็บเกี่ยวชนิดนี้

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพ

โดยรวมปัญหาในการผลิตมังคุดของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาอย่างละเอียด พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตมังคุดด้านต่างๆ คือ

ด้านความรู้ด้านเกษตร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง คือ เกษตรกรขาดความรู้-ความเข้าใจในการผลิตมังคุดคุณภาพ

ด้านสภาพพื้นที่/ดินและน้ำ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดความรู้-ความเข้าใจในการปรับปรุงบำรุงดิน และขาดความรู้-ความเข้าใจในการจัดการน้ำให้เหมาะสมกับความต้องการของมังคุดในระยะต่างๆ

ด้านแมลงและโรคพืช พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่รู้สาเหตุโรคพืช และไม่รู้จักวิธีป้องกัน-รักษาโรคพืช

ด้านตลาดและคุณภาพผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก คือ ผลผลิตลดลง

ด้านแรงงานและต้นทุนการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก คือ ต้นทุนการผลิตสูง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ด้านหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้คำแนะนำ-ให้ความรู้ไม่ชัดเจน การแจ้งข้อมูลข่าวสารไม่ต่อเนื่อง การสนับสนุนไม่เพียงพอ การสนับสนุนไม่ตรงตามความต้องการ และขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

การผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่า ในช่วงที่ผลผลิตออกมากและพร้อมกัน เกษตรกรร้อยละ 80.2 เสนอแนะให้มีมาตรการประกันราคาเพื่อป้องกันพ่อค้ากดราคา และร้อยละ 66.9 เสนอแนะให้แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานสูง รวมทั้งมีมาตรฐานเดียวกันในการจ้างแรงงาน เช่น ค่าจ้างเก็บเกี่ยว บางสวนจ้างกิโลกรัมละ 7 บาท บางสวนจ้างกิโลกรัมละ 10 บาท หรือจ้างเก็บเกี่ยวรายวัน 300-400 บาท/วัน เป็นต้น เกษตรกรร้อยละ 54.7 ยังไม่เข้าใจถึงการเข้าทำลายจากแมลงศัตรูพืช เสนอให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ถึงการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืชชนิดต่างๆ การป้องกันกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และผลผลิตในปีที่ผ่านมาลดลง เกษตรกรร้อยละ 25.5 เสนอแนะให้แก้ปัญหาภัยแล้งแหล่งน้ำไม่เพียงพอ

4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดในเรื่องการจัดการปุ๋ย การเตรียมดินก่อน-ออกดอก การป้องกันกำจัดศัตรูแมลง การดูแลระยะการออกดอก และการดูแลระยะการออกผลและบำรุงผล โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 4.57 4.56 4.44 และ 4.33 ตามลำดับ ระดับปานกลางในเรื่องการวางระบบน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.36 ระดับน้อยในเรื่องการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 2.57 ระดับน้อยที่สุดเรื่องการขยายพันธุ์มังคุดและการเตรียมพื้นที่ปลูก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.58 และ 1.57 ตามลำดับ เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยผ่านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรและวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

การขยายพันธุ์มังคุด ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.02 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ คู่มือ เอกชน โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 1.22 1.02 และ 1.00 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83

การเตรียมพื้นที่ปลูก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ คู่มือ เอกชน โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.42 1.12 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74

การวางระบบน้ำ ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.08 และ 1.00 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 และ 3.54 ตามลำดับ

การจัดการปุ๋ย ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.92 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 และ 1.26 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60

การป้องกันกำจัดศัตรูแมลง ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.67 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 และ 1.12 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.39

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การเตรียมแต่กใบอ่อน-ออกดอก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 และ 3.42 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.11 และ 1.04 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47

การดูแลระยะออกดอก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 และ 3.51 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.11 และ 1.09 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47

การดูแลระยะการออกผลและบำรุงผล ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 และ 3.52 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.18 และ 1.16 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.68 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.72 1.11 และ 1.08 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75

จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ช่องทาง และวิธีการส่งเสริม ด้านช่องทาง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการช่องทางการส่งเสริมในประเด็นการผลิตมังคุดคุณภาพในระดับมาก ผ่านทางราชการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ในระดับปานกลางผ่านทางอินเทอร์เน็ต และวิทยุ 3.31 และ 2.99 ตามลำดับ ในระดับน้อย ผ่านแผ่นพับ เอกชน คู่มือ และโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 2.45 2.43 และ 2.26 และระดับน้อยที่สุด ผ่านทาง โทรทัศน์ และ โปสเตอร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 และ 1.09 ตามลำดับ ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในประเด็นการผลิตมังคุดคุณภาพระดับมาก ในรูปแบบการศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร การผลิตมังคุด ปัญหาและข้อเสนอแนะ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

1.1.1 เพศ เกษตรกรแบ่งเป็นเพศชายและหญิง จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 50 แตกต่างกับ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2552, น. 70) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกร ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.1 เป็นเพศชาย

1.1.2 อายุ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55.34 ปี สอดคล้องกับ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2552, น. 70) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.84 ปี แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีอายุค่อนข้างมากเป็นวัยที่กำลังเข้าสู่ผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะลูกหลานในพื้นที่ทำงานประจำแทนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1.1.3 ระดับการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 54.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับขานน ถนอมวงศ์ (2557, น. 91) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สูงมากนักซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ในการนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้

1.1.4 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 89.6 เป็นสมาชิกของกลุ่มสถาบันการเกษตร สอดคล้องกับ พิณประภา บุษราคัม (2550, น. 43) ศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 87.59

1.1.5 ประสบการณ์ในการทำสวนมังคุด มีประสบการณ์การผลิตมังคุดเฉลี่ย 24.27 ปี สอดคล้องกับ พิณประภา บุษราคัม (2550, น. 45) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 21.45 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำสวนผลไม้ค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะยึดอาชีพทำสวนเป็นหลัก

1.1.6 พื้นที่ปลูกมังคุด เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.60 ไร่ แตกต่างกับ พิณประภา บุษราคัม (2550, น. 64) พบว่า เกษตรกร มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 13.31 ไร่

1.1.7 ลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรร้อยละ 97.2 มีที่ดินเป็นของตนเอง/ครอบครัว

1.1.8 ผลผลิตมังคุด ผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 652.65 กิโลกรัม/ไร่ สอดคล้องกับขานน ถนอมวงศ์ (2557, น. 56) พบว่า ผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 598.50 กิโลกรัม/ไร่

1.1.9 รายได้จากการขายมังคุด มีรายได้จากการขายมังคุดเฉลี่ย 32,612.18 บาท/ไร่ แตกต่างกับ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2552, น. 78) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายมังคุดเฉลี่ย 37,414.65 บาท/ไร่ เนื่องจากผลผลิตมังคุดในรอบปีของ ต.พลี น้อยลง ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้ผลผลิตที่ขายได้มีราคาที่สูงขึ้น

1.1.10 แรงงานที่ใช้ในการผลิตมังคุด ใช้แรงงานในครัวเรือนสำหรับการผลิตมังคุด ร้อยละ 94.3 โดยในบางช่วงการผลิตจะมีการจ้างแรงงานเพิ่มเติม คือ ช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 42.4

1.1.11 รายจ่ายในการผลิตมังคุด เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตมังคุด 8,158.46 บาท/ไร่ แตกต่างกับ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2552, น. 78) พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตมังคุด 5,396.98 บาท/ไร่ เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าแรงงาน และค่าปุ๋ย-ค่ายา เป็นต้น

1.1.12 แหล่งเงินทุน เกษตรกรร้อยละ 88.7 ใช้ทุนตนเองในการผลิตมังคุด สอดคล้องกับ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2552, น. 79) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 65.1 ใช้ทุนตนเองในการผลิตมังคุด เนื่องจากไม่ยากมีภาระหนี้สินเพิ่มเติม

1.1.13 ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรร้อยละ 96.2 จำหน่ายผลผลิตให้จตุรบรรณเพื่อการส่งออกหรือล้ง สอดคล้องกับ พิณประภา บุษราคัม (2550, น. 50) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.55 จำหน่ายผลผลิตให้จตุรบรรณเพื่อการส่งออกหรือล้ง เนื่องจากมีจตุรบรรณเพื่อการส่งออกหรือล้ง กระจายอยู่ในพื้นที่หลายราย อีกทั้งยังให้ราคาที่สูงกว่าพ่อค้าเร่ที่จอดซื้อริมทาง เพราะจตุรบรรณเพื่อการส่งออกหรือล้งสามารถส่งออกผลผลิตไปต่างประเทศได้เอง

1.1.14 การรับข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรร้อยละ 99.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากญาติ/เพื่อน แตกต่างกับขานน ถนอมวงศ์ (2557, น. 60) พบว่า ร้อยละ 98.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน/บริษัท แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1.1.15 การเข้าอบรมด้านการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 34.9 เข้ารับการอบรมด้านการเกษตร แตกต่างกับ خان นอมวงศ์ (2557, น. 60) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.3 เข้ารับการอบรม แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยัง ประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

1.1.16 เหตุผลในการผลิตมังคุดคุณภาพ เกษตรกรร้อยละ 99.1 ตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุดผิวมัน เพราะขายได้ราคาที่สูงกว่า

จะเห็นได้ว่าเกษตรกร มีอายุมาก การศึกษาไม่สูง เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำสวนมังคุดมานานสามารถ นำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด มาปรับใช้ตามความเหมาะสมของสภาพสวน ส่วนแรงงานในครัวเรือนที่มีน้อยซึ่งไม่เพียงพอจึง ต้องมีการจ้างแรงงานการเกษตรเข้ามาเป็นบางช่วงของการผลิต ค่าใช้จ่ายในการผลิตยังมีแนวโน้มสูง เนื่องจากค่าจ้างแรงงาน แพง โดยสัดส่วนค่าจ้างแรงงานต่อต้นทุนการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 17.4 ในปี 2553 จากการวิเคราะห์ของสำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตรใน ปี 2561 ถึงผลกระทบจากการเพิ่มค่าจ้างแรงงานต่อระบบเศรษฐกิจการเกษตรไทย โดยพิจารณาจากสัดส่วน ต้นทุนค่าจ้างแรงงานถึงผลกระทบต่อภาคการเกษตร พบว่า การทำสวนผลไม้ ได้รับผลกระทบจากการปรับอัตราค่าจ้างขึ้นต่ำ มากสุด โดยมีสัดส่วนต้นทุนแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 17.8 โดยการผลิต จำเป็นต้องใช้แรงงานตั้งแต่การเริ่มการเตรียมดิน การเพาะปลูก การดูแลรักษา จนถึงเก็บเกี่ยว (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

2. การปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตมังคุดของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี มีการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 การเตรียมพื้นที่ปลูก

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.3 พื้นที่ปลูกมังคุดเป็นพื้นที่ลุ่ม ไม่มีน้ำท่วมขังมากให้น้ำดินมาเท กองตามฝั่ง เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย แต่จะทำการขุดหลุมปลูกเลย ร้อยละ 46.2 สภาพดินที่ปลูกมังคุดเป็นดินร่วนปนทราย และ เกษตรกรทั้งหมดซื้อดินพันธุ์จากแหล่งผลิตอื่นๆ (ข้างทาง/ผลิตเอง) ร้อยละ 100 เนื่องจากมังคุดมีพันธุ์เดียว (กรมส่งเสริม การเกษตร,2551) เลยไม่จำเป็นต้องใช้พันธุ์จากทางราชการและแหล่งที่มีการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

2.2 การปลูกมังคุด

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.0 ปลูกมังคุดระยะปลูกอยู่ในช่วง 8-10 X 8-10 เมตร ซึ่งเป็น ระยะปลูกตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร,2545) และการวางระบบน้ำเกษตรกรปฏิบัติทั้งหมด ร้อยละ 100 เนื่องจากเห็นว่า การวางระบบน้ำเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

2.3 การเตรียมแตกใบอ่อน-ออกดอก

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.1 และ 78.3 ฉีดพ่นคาร์บาริล 85% เมื่อพบการเข้าทำลาย ของหนอนกินใบอ่อนและหนอนขอนใบ เนื่องจากคาร์บาริลเป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประเภทดูดซึม เมื่อหนอนได้กัดกินใบ ก็จะทำให้หนอนตาย เกษตรกรร้อยละ 86.8 มีการตัดแต่งกิ่งที่อยู่ด้านข้างของทรงพุ่มที่ประสานกันออก ให้มีช่องว่าง ระหว่างชายพุ่ม เพื่อให้แสงแดดส่องถึงพื้นดินและป้องกันการสะสมของโรค

2.4 การดูแลการออกดอก

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.6 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24 -24 หรือ 9 -24 -24 เพื่อเป็นการ สะสมอาหาร สำหรับการเปิดตาดอก และเมื่อพบความเสียหายจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟในระยะออกดอกเกษตรกรร้อยละ 45.3 จะทำการฉีดพ่นด้วย อิมิดาโคลพริด 10% เอสแอล หรือฟิโปรนิล 5% เอสซี หรือไซเพอร์เมทริน /โฟฟาโลน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

6.25%/22.5% อีซีโดยฉีดพ่น ตามคำแนะนำของฉลาก ซึ่งเกษตรกรเห็นว่าเป็นขั้นตอนสำคัญในการผลิตมังคุดเพราะถ้าไม่ปฏิบัติ จะมีผลทำให้ผลผลิตมังคุดมีคุณภาพตกเกรด แต่ก็มีเกษตรกรบางส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากไม่มีความเข้าใจในการใช้สารเคมี เกษตรกรร้อยละ 61.3 มีการจัดการน้ำเพื่อชักนำการออกดอกของมังคุด เนื่องจากถ้าไม่มีการจัดการน้ำแล้วเกิดฝนตกขึ้นมา อาจจะทำให้มังคุดออกใบอ่อนแทนออกดอก ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีการจัดการน้ำ คิดว่าอาจทำให้มีผลกระทบกับพืชอื่น (เนื่องจากเป็นสวนผสม)

2.5 การดูแลระยะการออกผลและบำรุงผล

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 หรือ 12-12-17+2 ตามอัตราที่กำหนดไว้ในฉลาก ร้อยละ 84.0 เพราะเป็นปุ๋ยสูตรที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้ใส่ในระยะเวลาออกดอกและบำรุงผล (กรมวิชาการเกษตร, 2545) และเกษตรกรร้อยละ 27.4 มีการให้น้ำทุก 3 วัน ในระยะติดผลจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต เหตุผลที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจากเกษตรกรคิดว่าจะทำให้มังคุดสุกช้า จึงเว้นระยะให้น้ำเป็นทุกๆ 5-7 วัน

2.6 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

จากการศึกษา พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติเลย คือ การเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด กวศ. 4 ของกรมวิชาการเกษตร เนื่องจากไม่เคยเห็นเครื่องมือเก็บชนิดนี้แต่เป็นเครื่องมือที่เก็บเกี่ยวถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงควรส่งเสริมให้ใช้เครื่องมือชนิดนี้ ส่วนประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติน้อย ได้แก่ การแยกผลมังคุดออกจากกันตามสีและขนาดของผล ร้อยละ 3.8 การทำความสะอาดผลโดยใช้มีดขูดยางที่ติดอยู่ตามผิวออกให้หมด ร้อยละ 0.9 เหตุผลที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจากให้ผู้ซื้อคัดแยกและทำความสะอาดเอง

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมังคุดของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี

3.1 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมังคุดของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี

ปัญหาในการผลิตมังคุดของเกษตรกร พบว่า โดยรวมปัญหาในการผลิตมังคุดของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาละเอียด พบว่าเกษตรกรมีปัญหาปานกลาง คือ ด้านความรู้ด้านการเกษตร ได้แก่ ขาดความรู้-ความเข้าใจในการผลิตมังคุดคุณภาพ ด้านแรงงานและต้นทุนการผลิต ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูง และค่าจ้างแรงงานแพง ด้านหน่วยงานและเจ้าหน้าที่การเกษตร ได้แก่ การให้คำแนะนำ-ให้ความรู้ไม่ชัดเจน การแจ้งข้อมูลข่าวสารไม่ต่อเนื่อง การสนับสนุนไม่เพียงพอ การสนับสนุนไม่ตรงตามความต้องการ และขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตมังคุดของเกษตรกรในตำบลพลี อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี

มังคุดคุณภาพดี เป็นที่ต้องการมากของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีลักษณะ ดังนี้ผลมีขนาดใหญ่ น้ำหนักผลไม่ต่ำกว่า 70 กรัม ผิวสวย ไม่มีตำหนิภายนอกที่เห็นเด่นชัดจากการทำลายของศัตรูพืช และสาเหตุอื่นๆ เนื้อผลมีสีขาวนวล อ่อนนุ่มรับประทาน ไม่มีอาการเนื้อแฉะและยางไหลในผล ปลอดภัยจากศัตรูพืชที่ติดไปกับผล ซึ่งส่วนใหญ่มักพบเปลือกแข็งและมดดำติดไปใต้เปลือกมังคุด ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง คือ มีระดับปริมาณการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในผลสด (เปลือกและเนื้อ) ไม่เกินค่ามาตรฐานกำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 163 (พ.ศ.2538)ว่าด้วยมาตรฐานสารพิษตกค้าง หรือไม่เกินค่ากำหนดของคณะกรรมการอาหารระหว่างประเทศ (Codex) หรือกรณีส่งผลผลิตไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ต้องไม่เกินค่ามาตรฐานที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 80.2 ต้องการให้มีมาตรการประกันราคาเพื่อป้องกันพ่อค้ากดราคา ร้อยละ 66.9 ต้องการให้แก้ปัญหาลูกชาดแกลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานมีราคาแพง ร้อยละ 54.7 เสนอให้นำผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำให้รู้จักการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืชชนิดต่างๆ และร้อยละ 25.5 ต้องการให้แก้ปัญหาย้ายแล้ง แหล่งน้ำไม่เพียงพอ การเก็บเกี่ยวควรส่งเสริมให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด กวศ. 4 ออกแบบโดยกองวิศวกรรมกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมีอัตราการเก็บเกี่ยว 501 ผล/ชั่วโมง ใช้งานได้สะดวกและไม่พบความสูญเสียที่เกิดจากผลหล่นออกนอกตะกร้า

4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลี อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดในเรื่องการจัดการปุ๋ย การเตรียมดินก่อน-ออกดอก การป้องกันกำจัดศัตรูมังคุด การดูแลระยะการออกดอก และการดูแลระยะการออกผลและบำรุงผล โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 4.57 4.56 4.44 และ 4.33 ตามลำดับ ระดับปานกลางในเรื่องการวางระบบน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.36 ระดับน้อยในเรื่องการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 2.57 ระดับน้อยที่สุดเรื่องการขยายพันธุ์มังคุดและการเตรียมพื้นที่ปลูก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.58 และ 1.57 ตามลำดับ เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยผ่านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรและวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

การขยายพันธุ์มังคุด ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.02 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ คู่มือ เอกชน โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 1.22 1.02 และ 1.00 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83

การเตรียมพื้นที่ปลูก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ คู่มือ เอกชน โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.42 1.12 1.04 และ 1.02 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74

การวางระบบน้ำ ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมาก ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.08 และ 1.00 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมาก ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 และ 3.54 ตามลำดับ

การจัดการปุ๋ย ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.92 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 และ 1.26 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60

การป้องกันกำจัดศัตรูมังคุด ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.67 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 และ 1.12 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.39

การเตรียมดินก่อน-ออกดอก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 และ 3.42 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โปสเตอร์ และวิทยุทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.11 และ 1.04 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การดูแลระยะออกดอก ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 และ 3.51 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ไปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.11 และ 1.09 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47

การดูแลระยะการออกผลและบำรุงผล ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับมากที่สุด ได้แก่ ราชการ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 และ 3.52 ตามลำดับ และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ไปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.18 และ 1.16 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับปานกลาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.68 และช่องทางการส่งเสริมที่ต้องการระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ ไปสเตอร์ และวีดิทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.72 1.11 และ 1.08 ตามลำดับ ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ การศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75

จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ช่องทาง และวิธีการส่งเสริม **ด้านช่องทาง** พบว่า เกษตรกรมีความต้องการช่องทางการส่งเสริมในประเด็นการผลิตมังคุดคุณภาพในระดับมาก ผ่านทางราชการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ในระดับปานกลางผ่านทางอินเทอร์เน็ต และวิทยุ 3.31 และ 2.99 ตามลำดับ ในระดับน้อย ผ่านแผ่นพับ เอกชน คู่มือ และโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 2.45 2.43 และ 2.26 และระดับน้อยที่สุด ผ่านทาง โทรทัศน์ และ ไปสเตอร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.13 และ 1.09 ตามลำดับ **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในประเด็นการผลิตมังคุดคุณภาพระดับมาก ในรูปแบบการศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง และกำลังเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การศึกษาไม่สูงมากนัก ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ และฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตมังคุดคุณภาพ แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการติดอาวุธทางความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการปรับปรุงผลผลิตมังคุดให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตมังคุดคุณภาพ

1.3 ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ เกษตรกรต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ กลุ่มประมงมังคุด เป็นต้น เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคากับผู้รับซื้อ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้สารเคมี เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างแท้จริงและผลผลิตปลอดภัยจากสารพิษ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรที่ปฏิบัติตามหลักวิชาการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ยังมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรบางรายมีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเกินความจำเป็น จึงควรหาแนวทางในการลดต้นทุนให้กับเกษตรกรและพัฒนาผลผลิตที่ปลอดภัยมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

2.2 ควรมีการนำแนวทางลดอาการเนื่อแก้ว อย่างไหล มาส่งเสริมให้กับเกษตรกร เพื่อลดปริมาณมังคุดที่ไม่ได้คุณภาพ ซึ่งทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้ไปบางส่วน

2.3 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลพลั่ว อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี เท่านั้น ซึ่งในขณะเดียวกันก็มีเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดยังมีพื้นที่ในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย จึงควรมีการวิจัยเรื่องการผลิตรวมมังคุดในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2550). ระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช มังคุด. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.

กรมวิชาการเกษตร. (2545). เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับมังคุด. กรุงเทพฯ: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). การผลิตมังคุดคุณภาพ. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). ทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2559, จาก

http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1/ex_report.

ชานน วัฒนวงศ์. (2557). ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดระยอง

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

นิตยา ฮ่อไทยสงค์. (2552). การยอมรับการใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง

อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

พินประภา บุษราคัม. (2548). การใช้เกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด

อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

มานพ โพธิ์ยานนท์. (2555). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดระยอง

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี. (2554). มังคุด (Mangosteen). สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561,

จาก <http://www.chanthaburi.doae.go.th/new%20information/mangosteen.htm>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). มังคุด : ต้นทุนการผลิต ปี 2555-2558. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2559,

จาก <http://www.oae.go.th/fruits/images/costs/mangosteen.pdf>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2. (2561). ข่าวประชาสัมพันธ์: ภาคเกษตรยังคงสูญ สศก. ยังไม่ได้รับผลกระทบมากนัก หลัง

เคาะอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่ 1 เม.ย.นี้. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561,

จาก <http://www3.oae.go.th/zone2/index.php/news/16-oae-news/282-1>

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

- สมบูรณ์ สหายสุข. (2548). การผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- อภิชาติ ศศิสนธิ์. (2546). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

